

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj: 8t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent
Nyilttérli cikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetések a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Eszmetöredékek.

Berlin, jun. 21. 1871.

II.

De menjünk pár lépéssel tovább. Magyar terület-ről általában csak utazók, vagy tanulók régóta 150—200 ezer forintot hagynak külföldön, minimo calculo, évenként. Magyarország nem gondoskodik e pénz nagyrészen benti otthonmaradásáról a többiek között az által, hogy jelenleg egyetlen egyetemének bölcsészeti osztályát szabadelvűvé, hittudományi osztályát általánossá és szabadelvűvé tegye haladéktalanul; nem gondoskodik eléggé arról, hogy Kolozsvárt haladék nélkül egyetem álljon fel; Debreczen nem gondolkozik arról, hogy főiskoláját egyetemmé emelje, pedig csupán maga a város megtehetné minden külségely nélkül! Nem, ezt nem teszik, jobbnak tartják, hogy különösen a nagyszámú protestáns ifjak Bécsben, főleg pedig egészen külföldön: Jenában, Göttingában, Berlinben, avagy egyebütt hagyják pénzüket egy kis orthodox theologiai ismeretért, a mint egész újabb időkig történt! A jámbor német atyafiak aztán respectálják a magyar ifjakat, mert sok pénzt hagynak náluk 3—4 év lefolyta alatt, s mert sok bürgernek még jámborabb leányát elszállítják egyik másik Magyarországon közepébe remekbe. Ugyannyira vagyunk már, hogy nálunk a jámbor közvélemény nem is tartja embernek azt, a ki legalább 2—3 évet külföldön nem töltött, s azt hiszi, hogy otthon még a miatyánkot is a sorozótáblát sem lehet jól tudni!

Még tovább! A többiek között a szászlonai vagy más szomszéd erdőn vágott magyarofák legalább is Bécsbe jönnek pálcákká készítés végett — a ki nem hiszi, Csapó megmondja szívesen — s visszakérülve Kolozsvár gavalérjai 50 kr. 1—2 forinttal vásárolják az ő kereskedéséből; tehát sok pénz jó ki ez uton is, és Kolozsvár illető polgárai mégis mind csak rosz koporsót és ágyat készítenek! A Csapó ur kereskedéséből s más honnan vásárolt nürnbergi s más külföldi luxuscikke-kért a pénz mind kijő, s hát a divatelméket, melyeket gavalérjaik és honleányaink dagadó kebelével hordoznak! Az erdélyi ökörről lehuzott bőr nagy része legalább is Manheimba vagy szomszédjába vándorol kikészítés végett, s visszamenve magyar lábra kerül. S a kolozsvári, tordai s más városi vagyonos polgárság mégis megelégszik azzal, hogy ha fia legalább nevét le tudja írni, s a négy egyszerű számmalveleltől legalább egyet nagyjában tud! Hát a sok külföldi, nálunk divatozó cylindere; a szabók legalább is brünni finom kelméi, melyek a b. Wesselenyiek juhairól vagy másokról nagy gondnal laborotvált gyapjuból készülnek, stb. Igy aztán egy földing következtében akár ezer Verespatak, vagy Abrudbánya állhat elő, mivelhetik mind az egyesek, mind az állam akár százszoros erővel bányáikat, még sem lesz hazáknak ezüstje és aranya még is szegény marad gazdagsága mellett, mert fiait azt eltaszítják magoktól! Innen s hasonlókól következik, hogy a Ferencz József-féle 50-es évekbeli „Vereins-Thaler“-ekből, minő nálunk nincs is, s a mi 1 és 1/4 frtos ezüstjeinkből, melyek hasonlóan ritkák nálunk, sokkal több van itt forgalomban, mint otthon, hát az aranyok! Nálunk megelégszenek azzal, ha valakit megválaszthatnak nagy triumphussal képviselőnek, egy heti ünnepet ülnek, szomorkodnak ugyan néha-néha a közszegénységen, de mégis tisztán hiszik, hogy képviselők választása által a haza meg van mentve, a vagyonosodás alapja le van téve s így tovább nem gondolnak, elvégzik a képviselők a mások dolgát is!

A székelység tetemes kíváncziorlása felett eleget jajgattak újabb időben a lapok is, különböző bölcs esz-közüket ajánlottak annak megakadályozására, melyek közül egyik roszabb volt a másiknál; felelték az egyedül, a legfőbb, hogy t. i. azt másképp nem lehet megakadályozni, csupán ipar- s hasonló tanodák minden valamire való városba leendő felállítás, s a népnevelésnek az egyes felekezetek, az egyesek és az általán általán legmegleőbb felkoralása által. Csak ez uton lehet az aránylag nagyszámú székelységet Magyarország térei felé indítani. A székel népnek egész felét ki kellene ily uton hozni, még sem volna hiány észrevehető, mert az Magyarországnak minden időben gazdagdon rajzó anyaméhe volt. Ez pedig csakis a nevelés útján történhetik, mert positive tudom, hogy a tanuló székel fiak legnagyobb része szülői akarata ellenére folytatja ma is felsőbb tanulmányait; ha egyszer megízlelte a tudományt, többé nem tarthatja meg a faluban semmiféle eszköz. Száraz kegyeren is tanul, s a Mezőségen vagy egyebütt néhány év alatt szép birtokra tesz szert. Innen van, hogy megyei birtokosaink nagy részét egyszerű székel bölcsőben renegették, elég hatalmas bizonyosság és fennhangon kiáltó szó a nevelés ügye mellett!

Miből is kap Erdély pénzt? Gabonáját megesszi, a mit könnyen megtehet, kivált ha a jégesők is segítenek, mint e hó 8-án a Homorod mellett vagy tíz falunak, borát megissza, vagy rosz kezeléssel a mit természetis el-

rontja; ipara gyenge minden nemből, kereskedelme korlátozott, s így tovább; többnyire csak kiad, de bevétele ehez képest kevés. Az államot szidják a régi dohánymonopolium fennállásáért, de arról nem igen gondoskodnak, hogy a monopolium lehető megszűnésekor magánvállalkozók kellőképpen ellássák a fogyasztó közönséget. Bizonyosan hamburgi vagy drezdai szivargyárosok fognak a dolog élére állani. Mégis, mégis pang a nevelés ügye!!!

S mi volt eredménye az évek folytán utazók és tanulók után künn maradt sok pénznek? Legfennebb az, hogy papoltak vagy tanárkodtak jól-rosszul, irtak egy s más magas dolgokról többet kevesebbet, de a társadalom s a nép nagy érdekei tekintetében vajmi keveset tettek, mert tán akadályozva is voltak; hanem eltekintve ettől, sok részben a lapiródmal terhelte a felelősség. Sokat írnak a nagy politikáról. Társadalmi, köznevelődési tárgyat vajmi keveset vettek elő, s még kevesebbet vezettek eredményre, keveset adtak népeknek. A fiatal tudósok sem jönnek kivétel alá, a kik Labulaye „állam és határai“-val, s hasonlókkal bámultatják magokat, effélékkel töltik el a lapot éven keresztül, s azt hiszik, hogy lapírói kötelességüknek bőven eleget tettek. A polgárság és a nép pedig elolvassa mindezeket esténként pipaszónál a casinókban roppant türelemmel, bámulja az aláírt neveket, de nem esik komolyabb gondolkodásba, tanulni pedig semmit sem tanul és így marad az, a mi volt — jól van, bölcsen van minden... és tovább punktum!!!

Soha sem hiszem én, hogy a németben több lelkesülés volna, mint a mi hazánkfaiban és leányaiban! S ha volna, a ki megpendítse lapban avagy egyebütt, meg vagyok győződve, hogy mások mellett azok a honleányok, kik közelebből házról házra jártak a francziákért, s kik a farsangi bálók alkalmából lapilap voltak ünnepelve — helybeli, közeli, saját érdekü dolgokért is nemesen lelkesülnek! Minden egyebet elhiszek, de azt nem, hogy nálunk nincs lelkes kebel és adakozó kéz, csak megpendítő, irányadó kell. Itt újból a szerkesztő uraktól függ nagy rész minden. Ne várjunk mindent, még szobáink fűtését és a város utcái kiépítését is — az államtól — az bár a maga nyomorait fedezhesse; egyesek teszik az államot, azoknak kell építkezni saját erejükön, mint építkeztek és építkeznek itt, Angliában és egyebütt!

Minél többet költ célszerű módon egy oly város, mint Budapest vagy Kolozsvár saját maga emelésére, annál nagyobb, bőven kamatozó tőkéje van. Itt újból legyen szabad pár kérdést tennem. Meddig kell még a magyar ifjuságnak külföldön vándorolni? meddig fordul még Magyarországra a tudomány, művészet, ipar és kereskedelem körébe vágó, csaknem minden dolgot a külföldhöz? meddig késik még dicsőségünk és nagyságunk az éji homályban? Tán csak nem akarunk, ifju, ép és erőteljes nép létünkre egymás nyakába borulva ily korán, mondhatni végeztet munkát és lejártszott szerepet nélkül meghalni! Mert ismétlem, hogy a népek és nemzetek megítélésének nagy és válságos napja a közel jövő méhében szendereg!!!

És e gondolatnál egyesüljünk mindannyian: főur és polgár, nagy és kicsiny, jobb- és baloldali, felekezet és felekezet! Álljunk versenyre saját magunk emelése tekintetében — nagy, isteni, nagyravezető versenyre — a dicsőség koszorúja az egészé lesz!.....

Ezen s hasonló gondolatokat nem a külföld adta nekem, legfennebb gyarapította. Czáfolja meg ezeket minden tartózkodás nélkül az, kinek több igaza van. Ezt annyival inkább megteheti bárki, mert nem vagyok otthon; álmodozónak vagy akárminek elnevezhet; elmondhatja, hogy a dolgokat színes üvegen keresztül nézem stb. szabadon, de azt nem vonhatja kétség alá, hogy a nevelés ügye s a közneveltség szívenem fekszik, melyek, ismétlem, egyedüli kiindulási és végpontjai minden nagyságnak. Éppen ezek érdekében tevék papírra, dacára sürgős elfoglaltatásaimnak, ezen tán kissé csipős gondolat-töredékeket. Viszonyainkat meglehetősen ismerem, s azokhoz mértem gyenge tollamat, és így, ha netalán itt-ott csipős lenne is, az akaratomnak éppen megfelelő. Legnagyobb örömem lenne az, ha ez igénytelen levelek eredményre vezető mozgalmat és vitákat keltenének; nem bánám aztán, ha ezek folytán sürű lepel borulna is csekélységemre.

Isten és a lelkesülés háromszoros mértéke velünk!
Dersi József.

Baritiu G. memoirejai.

+ A brassói magyar-román testvéri kézfogásnak köszönetét, hogy Baritiu G. néhány lapot felült élettörténetéből a „Gaz.“ 45. számában megjelent válaszlevegében.

Legelőbb elmondja B. G. kiket kell sajtóperbe fognia az ellene a „Gaz.“-ban megjelent gunyiratért. Majd az ellene intézett „személyeskedések“-re felel.

Cselszövőnek nevezik. Nem ő a cselszövő, hanem azok, kik 1855-ben káracsnyor ama botrányt idézték elő. (Ha jól emléksznék, e miatt kelle B.-nek a „Gaz.“-tól egyidőre visszavonulni); az, ki Zernesten magához hivatva 1861-ben B. urat, s inpertinens módon reá akarta venni, adná magát neki eszközül; azok, kiknek machinatiót 1869. és 1870-ben visszautasít; az, ki 1861-ben (talán 1864-ben?) magán titkos iratait legjobb barátjától ellpta Bécsben, asztaláról, s bemutatta Szebenben. Még számtalan adatot hordhatna fel az ellene cselszövőkről, de megkíméli az olvasót.

Azt állítják róla, hogy őt a brassóiak kitartották nagy áldozattal. Soha se tették; hivatkozik a régi brassóiakra. 1836-ban meghivatván, 1839-ben megmarasztva 9 éven át veté meg a jelenlegi román iskola alapját, miért évente 200 frtal honorálták, holott „mint a román nemzet publicistájának 1000 frtól 2000 frtra nőt volt a jövedelme; ezért vihettek el tőle 1849. márczius 22-én 5400 ezüst forintot a magyarok, mégis megmaradt éltető állapotban.“ 1850. szeptemberében felkérve 500 frtért a levantei ker. társaság titkárságát vitte több éven át; egyéb jövedelme ekkor 2500 frtra ment. A brassói románok az 1845—48 időre maig adosai 200—2000 frtal; azért sem fizettek meg a miszolgáltatást tett nekik iskoláik körül 1850. oct. 1852. mart. azért utódait évente az actuárkodásért legalább is 100—100 frtal jutalmazták.

Tehát a brassóiak nem tartották ki?!

1854-ben meghívták Balázsfalvára a gymnasium directorának; a brassóiak belebonyolított kereskedelmi üzletekbe, nem mehetett el. 1859. kinevezték Moldovába az iskolák főfelügyelőjévé 800 arany évi fizetéssel; a brassóiak így szoltak: „most e válságban hagy el ön minket.“ s ő maradt. 1861-ben meghivatott a bukaresti „Monitorului“ szerkesztésére 800 arany díjjal; a brassóiak ekkor is azt mondták: „most akar ön Erdélyből elfutni.“ 1863. jun. Fogaras főkapitányává volt kijelölve Branu helyett; de erről maga idején többet; ezt is megköszönte. 1867-ben máj. 25. miniszteri tanácsossággal kinalták meg a cultusminiszteriumban 2500 frt fizetésű főfelügyelői állásponzzal — tisztelettel megköszönte.

És ha még is lenne vagy egy brassói, ki azt hiszi, hogy pomanát adott, jöjjenek el hamar, hadd adhassa vissza, vagy fizethesse le tartozását.

Politikája oraculumszerű ily szólnak. Személyes elleneinek felele fölemliti, hogy ellenségei egy tolvajt és spiont állítottak oldala mellé Petrache Radu nevűt, kit 250 frtal fizettek, hogy forradalomra biztassa s ez az ember emellett levelezésben állott a bécsi központi rendőrséggel és a pestivel, a mig azután Bukarestben tömlőzre került 3000 arany elsaljításáért.

Miért avatkozik a brassói ügyekbe — mondják. Én — u. m. (B. G.) 30 évig éltam közöttük a legjobb egyetértésben velök, kivéve az 1850—55-ki magistratust — békében Brassó valamennyi lakósaival. Mióta itt is támadtak spionok, cselszövők s egy-egy nagyszájú visszahúzódtam, hogy nyugton legyek tőlük. És mi történt velem?

1867. májusban temérdek kereskedőkből álló küldöttség hívott meg tanácskozára az erdélyi kir. biztos elfogadását illetőleg. 1867/8-ban ismét meghívtak azon petüio elkészítésére, melyben Romania kamarától 2000 arany évi subventiót kértek a brassói román iskoláknak, e tárgyban ő (B. G. ur) folytatta a levelezést egy román miniszterekkel, mint több képviselővel. 1868-ban a román választók gyűlekezete őt választá meg követül a híres szerdahelyi gyűlekezetbe. „Beteg voltam — ugymond, de ha tökéletesen egészséges leszek vala sem mentem volna oda.“ El voltam határozva, politikai ellenségeim elől kitérni az utból, hadd próbáljanak ők szerencsét. Az én legcsekélyebb közreműködésem nélkül csináltak fiascot. 1867/8-ban a mun. választók gyűlésében elnöké választattam.

Én tehát bátran kérhetem: melyik volt tegnapelőttig a brassói románok politikája, melyik az enyém?

Az utóbbi comediára mutatnak? (B. G. ur a testvériesülési ünnepet érti) — Két tag — ugymond — egy kereskedő és egy nyugalmazott kapitány tudni akarták véleményét a felől; ő akkor is elmondá: „a nemzet rzsz neven fogja venni e kezdeményezést.“ Hívták, hogy menjen toasztot mondani — nem tette. Majd az ünnepély leírására kérték fel; előbb azt felelte, „lássatok, hogyan mentegititek magatokat a nemzet előtt.“ — Utóbb leirta a „Gaz.“ 29. számában; gyengeség volt, hogy a magyar casino utjára tántorította magát, ezért „bocsánatot kér a nemzet előtt.“

A „névtelen“-ségért is megrónak, így kiált fel B. G. Ő nem szokott minden csekélységet aláírni; ez különben is csak a despotismus idejében szokás.

Az előadattakból kitünik — mondja B. G. ur, — hogy a gunyirat szerzői keresve keresték az okot, hogy őt (szellemileg) megölhessék. Tudja ő, hogy hol fáj neki. Szavát adja, hogy nem álland utjokba, a minthogy soha sem is állott. De ők is hagyják békében, ne hozzák őt oly posztóba, miszerint magát védenie kelljen.

Baritiu G. helyett ez az aláírás: Ön levelezője a

29. számban, fogarasvidéki és tordamegyei birtokos és brassói szavazó polgár.

Jelentése

Tordamegye, Aranyos- és Marosszékek tanfelügyelőségének a májusban tartott tordamegyei képviselő-bizottmányhoz.

(Folytatás.)

Az eddig szerzett tapasztalataim alapján „Népiskolai közoktatásunk legfőbb hiányait s haladásunk legnagyobb akadályait“ a következőképpen látom: 1-ör. Az iskola-épületek hiánya, a létező iskola-épületek czélszerűtlen volta, s nagyobb községekben az épületek elégtelensége. 2-ör. Hogy a szülők gyermekeiket nem jártatják rendesen iskolába.

Az 1-ső pontra nézve tisztelt képviselő bizottmány tapasztaltam azt, hogy a mely községben megjelentem, mindenütt a legnagyobb készséggel fogadtak, s nem hogy elleneztek volna iskoláik rendezését, de ép ellenkezőleg az aránti óhajataikat fejezték ki, s az 5%-iskola-adótól sem rettentek vissza, megígérték a teendők teljesítését, s a legnagyobb reményekkel távoztam, de a legtöbb helyeken vagy semmi vagy nagyon kevés teljesítet, láttam sok lelkesedést, de nem kitartó munkaságot; s nem lévén elegendő végrehajtó hatalommal a községi hatóságok irányában felruházva, az örökös figyelmeltetésre és rábeszélésre kellek szorítkozni.

A 2-ik pontot az iskolába feljártatást illetőleg, fölkérésre báró főispán ur ő méltósága méltóztatott igen erőlesen intézkedni, s mint fennebb is megemlíttet, ennek kedvező eredményét tapasztaltam, de mig a külön legeltetés a legszigorubb mezei rendőri szabályok által meggátoltnak nem fog, addig — különösen a tavaszi időben — rendes iskoláztatást alig remélhetünk; nem tudom annál fogva a legszigorubb mezei rendőrség életbeléptetését elég melegen ajánlani a tisztelt képviselő bizottmány figyelmébe.

3-ik akadály a tanítók igen nagy részének képzetlensége, sokan az első elemi oktatáshoz nélkülözhetlen taneszközöket sem ismervén; ezen hiányon gyökeres orvoslás csak idővel az állami tanító-képezdekből és nagyobb számmal kilépendő tanítók által remélhető; azonban ez hosszabb időt igényelvé, vallás- és közoktatásminiszter ur ő nagyméltósága 6 hétre terjedő ideiglenes nyári tanfolyamok felállítását által kívánt e bajon segíteni; ezen hat hetős tanfolyam helyéül folyó évre augusztus és szeptember hónapokba Maros-Vásárhelyt, jövő évre Torda városát tűzte ki.

4-ik, és igen nagy akadály tisztelt képviselő bizottmány népoktatásunk előhaladásának a felekezeti féltékenység. Kérültem eljárásomban mindenütt azt, hogy ezen féltékenységnek legkisebb tápanyagot is nyujtsak, épp ellenkezőleg mindenütt igyekeztem segédkezet nyujtani és közreműködni arra, hogy iskoláikat mentől jobb állapotba helyezhessék; mely eljárásomnak sok helyt kedvező következtetést tapasztaltam is. Azonban magoknak a felekezeteknek is érdeke hozná magával, hogy ott hol maguk gyengék iskolájuk renderésére, ne álljanak utjába s ne akadályozzák, hogy az a község és állam erején megteremtőhessék, mint feledhetlen emlékü cultusminiszterünk b. Eötvös mondá: „Az élet igazságot fog szolgáltatni és bebizonyítandja, hogy e törvény a hiifelekezeti iskoláknak is csak hasznára leendő.“

5-ik, egyik nagy akadály népoktatásunknak az, hogy iskoláinknak nagyobb része a legszükségesebb taneszközökkel sem volt ellátva, e tekintetben azonban örömmel jelenthetem a tisztelt képviselő bizottmánynak, hogy a felekezetek maguk is igen sokat tettek; azonban az 1870-ki államsorsjáték jövedelméből a megye területén 25 iskola látottat el a szükséges taneszközökkel, s 5 ezek közül igen becses természettani eszközökkel is, s reméllem, hogy sikerülni fog ezekkel rövid időn több iskolákat is részletetni. (Vége köv.)

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Flórencz. Az olasz kormányt nem nyugtatta meg Thiers körirata, mivel a római kérdés megoldásának szükségességéről szol.

Konstantinápoly. A nagyur hadai győztek, Nedsidben két várat elfoglaltak, s Hassa ellen nyomulnak. A porta teljhatalmu megbizottat küld Tunisba a pánczélos hajóraj élén.

Bécs. Trefort, mint a magyar delegatio uj alelnöke, bemutatottatott Ő Felségének.

Szt-Pétervár. A czárné és több nagyherczeg Esthlandba utaznak.

Rudolf koronaherczeg Morvába és Csehországba tesz utazásokat.

Legújabb táviratok.

Bukurest, jun. 25. A kormány a Stroussberg-féle vasutat illetőleg megkötötte az egyezményt, tentariva

a kamra utólagos jóváhagyását, mely elé ma fog terjeszteni a javaslat. A berlini kereskedelmi társulat 5% es kötvényekké fogja az adósságot változtatni, mely az államjüvedelmek által lesz biztosítva. A szelvények a rumenai kormány megbízásából általa fognak bevéltetni. A januáriusi szelvény teljesen kifizetett. A Stroussberg társulat kötelezi magát a Limen-Román-Galatz-Bukarest-pitești vonal teljes helyreállítására; hasonlóképpen a Tekuts-Berlad és a bukaresti körvonal kiépítésére. Fizet ezenkívül a rumenai kormánynak 4 millió tallért.

L. o. n. d. o. n., jun. 25. „Az Observer“ szerint az orleanisták és legitimisták, ha a pótválasztások rájuk nézve kedvezőleg ütnének ki, egy alkotmány-tervet szándékoznak kidolgozni, aztán a koronát Chambord grófnak ajánlani; ha ez a koronát visszautasítaná, akkor Páris grófját kínálják meg vele. A Cobdenklubban Granville beszédet tartott, melyben kiemelte Thiers érdemeit s azt mondja, hogy Anglia szerencsés leend Franciaországnak jelenlegi szorongatott helyzetében feltehetőleg segítségére lenni.

Páris, jun. 26. Louis Blanc levele a „Nation. Souv.“-ben megjelent. Mi — ugymond — köztársaságot állítunk a monarchiával szemben, alapelveit valljuk a népfenséget, s tökéletesbített általános szavazást követelünk szentesítésére. — A boulevardokon heves összecocozás történt porosz tisztek és párisiak közt, minek következtében Mac-Mahon felszólította a porosz főparancsnokot, ne ereszsen tiszteket jövőre a fővárosba. — Az ostromállapot megszüntetése elhalasztott.

Bécs, jun. 26. A pénzügyi bizottság elfogadta Brestelné a 60 millió kölcsönre vonatkozó jelentését, mely azt ajánlja a háznak, hogy az ide vonatkozó törvényjavaslat tárgyalásába, politikai indokokból, ez idő szerint még ne bocsátkozzék. Egy Czerkawski, Vidulich, Giovanelli, Zyblikiewitz és Welgl által aláírt kisebbségi szavazat a kormányt felhatalmaztatni indítványozza 28.500.000 forintnyi papíráradék kibocsátására. A pénzügyi bizottság elvetette az új vasutvonalok adómentességére vonatkozó törvényjavaslatot.

Bécs, jun. 26. A magyar delegáció helybenhagyta az 1868-ki zárszámadásra vonatkozó jelentést, s a ministeriumnak indemnitást adott.

Guizot levele Grevyhez.

„Franciaország, midőn minden pártbeli képviselőket küldött a nemzetgyűlésbe, politikai véleménykülönbségei tekintetbevétele nélkül, az által azt tanúsítá, hogy mindenek közreműködésére számít arra nézve, hogy őt lealázottságából fölemelje, s legsúlyosb sebeit meggyógyítsák. A nemzetgyűlés és Thiers megtevék kötelességüket, s megmutatták, hogy az ügy valódi állását s honok valódi érdekeit fölfogják, midőn a tagokat küldetésükre, s arra emlékeztették, hogy az ország megtartani szándékozik szabadságát, saját intézményei s jövőben sorsának szabályzására nézve. E szerint e kérdés érintetlen, az világosan fenn van tartva Franciaországnak, s képviselőinek teljes jogukban áll a különböző kormányformák közül választani. De vajjon eljött-e már az idő arra nézve, hogy e kérdés teljes szabadsággal, s a tárgy némi ismeretével vitathatassék meg s döntethessék el?

En felfogom azon türelmetlenségét, kik e tárgy elintézését óhajják. Nagyon szükséges, hogy Franciaország valami végleges befejezésre jusson el, s világosan lássa, hogy mi áll előtte. De nem kell feledni, hogy bizonyos előzetes kérdések kényszerítettek rá a nemzetgyűlésre, a létező események és sürgetős szükségek által, melyeket el kell az utból távolítani, hogy így az alappontok komolyan tárgyalhatassanak.

A nemzetgyűlés nem-teljes: 140 megválasztott képviselő hely létezik. Egy egész megye, a Van-Mose megye éppen nincsen képviselve. Ez nagy hézag. Ha az még létezik akkor, midőn a jövőbeli kormányforma megvitattatik, bármint határozatot hozzon is a gyűlés, a megbukott pártok azt ezen alapon bizonyosan megtámad-

nák. De ezen összes helyek betöltése nem csupán kötelessége a gyűlésnek, hanem ez egyszersmind kedvező alkalom is, Franciaország valódi óhajátának kitűdésére, épen ama nap előestéjén, midőn az ezek kimonadására fog fölhevitatni.

Bármint legyen is ezen új választások eredménye, azok feltűnő befolyást fognak gyakorolni a nemzetgyűlés jellemére, s határozataira. Remélünk kell, hogy az összes franciaországi választók érzendik e választások fontosságát, s buzgón résztveendnek azokban. Oly egyének, kik határozott véleményekkel bírnak, élénken részt fognak venni. A mérsékelt véleményű egyének azok, kik tétováznak, s kik akár felénkségből, akár indolenciából még a szavazástól is tartózkodni fognak. E párt vereségének oka szinte mindig annak saját hanyagságában állott, s az ügyek jelen válságos állásában, a szavazástól való tartózkodás rettentő önszélyeztetés lenne. Midőn tűz üt ki, az emberek nem futnak el attól, ellenkezőleg lehető sietséggel a felé futnak, buzgó előrelátással, hogy képesek lehessenek segíteni a tüzoltókat, kiknek kötelességük azt eloltani. Már az égés végtelenül veszélyesebb s könnyebben elterjedhető az államban, mint az utcákban, s a mérsékelt párt bárki másnál jobban van érdekelve annak eloltásában, mivel ha az tovább terjedne, ő bárki másnál többet fogna szenvedni.

A gyűlés már oly intézkedéseket tett, minők szükségességesek arra nézve, hogy a választók képesek legyenek igen nagy erőfeszítés és áldozatok nélkül teljesíteni kötelességeiket. Midőn a szavazás általános, igen fontos dolog, hogy országos legyen. Saját korunk történelme kimutatja, hogy a rend s szabadság egyenlően szenvedtek a mérsékelt párt érteleme — s előrelátás-hiánya miatt.

A megválasztott képviselői helyek betöltésének kérdése szoros összefüggésben áll ama kérdéssel, mely az Orleans-hercegre visszahívására vonatkozik. Ezer meg ezer hang emelkedik, hogy a gyűléstől minden francziának Franciaországgal való kibékítését kívánja; s bármint kormányforma fogadtassék is el véglegesen Franciaországra által, annak érdekében áll, hogy e munka már előbb be legyen fejezve. Ha a köztársaság fogadtatnék el, arra nézve jó lesz, ha nem használtatik föl mindjárt kezdetben arra, hogy még egyszer száműzze a monarchia összes képviselőit, s annak összes barátjait föllingerelje. Ha pedig a monarchia fogadtatnék el, az most összes természetes képviselői által fog föntartatni, s összes párthívei körüle fognak csoportosulni.

En erősen hiszem, hogy a most ülésező nemzetgyűlés kötelessége eldönteni az ország jövőbeli kormányának kérdését. De mindenesetre kétségtelen, hogy e gyűlésnek kell elintéznie azon előzetes pontokat, melyekre célzást tettem, mivel ily elintézés nélkülözhetetlen arra nézve, hogy Franciaország elnyerhesse azon állandó kormányt, melyre oly nagy szüksége van, vagy egy nem forradalmi köztársaságot, vagy egy valódi alkotmányos monarchiát.

Békét kötni a külállással, békét állapítani meg benn az országban, ama rendtelenségek fékezése által, melyek a köztársaság vagy monarchia föllállítását egyformán lehetlenné teszik, s ezen eszközök által képessé tenni az országot arra, hogy szabadon tanácskozhassék az ország jövőbeli alkotmánya fölött: ez ama megmenetési mű, melyet Thiers s a nemzetgyűlés magukra vállaltak. Ők szándékaik közül kettőt már teljesítettek. A béke meg van kötve, a Párisban pusztított anarchia el van nyomva. Mindkét eredmény nehezen s nagy áldozattal éretett el. Mindkettő Thiers s a nemzetgyűlés egyetértő működése által lőn elérve. Még hátra van az utolsó, s a legnehezebb feladat, t. i. egy oly állandó kormánynak Franciaország általi megállapítása, mely képes legyen elegendő garantiát nyújtani, a nemzet legmagasabb érdekeinek biztonsága, a szabadság s törvény őrzése iránt.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

Előfizetést nyitunk a „Kol. Közlöny“-re:

félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. é.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak félves és évnegyedes előfizetéseiket a szerkesztőségnek mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

— Királyné ő felsége Schönbrunnból Ischelbe költözik. Meddig marad itt még nem bizonyos.

— Liszt Ferenc a zeneművészet terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címmel ruházott fel.

— A bírósági székhelyek kijelölésére kiküldött bizottság munkáját pár nap alatt befejezi úgy, hogy a székhelyek e héten végleg meg lesznek állapítva. E megállapodás a törvényhatóságokkal azonnal közöltetni fognak.

— A koronaöröség az idei Istvánnapi ünnepély alkalmával az ő felsége által jóváhagyott szabályok alapján valószínűleg már újja lesz szervezve és új ruhájában fog részt venni az ünnepélyen. Mivel a koronaöröség jelen szervezetében fel fog oszlatni s a honvédség tényleges létszámából vett altisztekből és közlegényekből fog összealakítani, a honvédséget parancsnokok már utasították is, hogy legkésőbb jul. 15-ig felterjesztést tegyenek a folyamodók képesítése iránt.

Lapunk t. előfizetőit figyelmeztetjük, hogy a legpontosabb szétküldésről gondoskodunk netaáni hiányokat méltóztassanak egyenesen a szerkesztőségnek bejelenteni, hogy a fennakadás orvoslásáról rögtön intézkedhessünk.

— Egy indítvány. A „Reform“ azt indítványozza a germanizáció terjedése ellen, hogy igyekezzünk német helyett a francia nyelvet behozni honfitársaink művelésének közegéül, s a delegációk is — mint internacionális testületek — a francia nyelvet vegyék föl hivatalos érinkező nyelvének.

— A Széchenyi országos könyvtárban befejeztetett a Hungaria juridica, Pathologia, Exegetica és a Jus canonicum alszakának repertoriuma; az 1871. évi ápril hó végén kimutatott 105 alszakkal együtt összesen 109. — Május hóban munkába vétetett az utolsó alszak, vagyis a Polemia repertoriumának készítése is. E hóban az utolsó helyreigazítások és a bekötést megelőző rendezés szintén folyamatban voltak, s a bekötött repertoriumok száma most már 89-re ug.

— Az erdélyi szász takaré- és előlegezési egyesületének alapszabályai a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi magyar királyi ministerium által folyó évi június hó 20-án 6467 szám alatt a törvényes bemutatási záradékkal ellátattak.

— Horvát Boldizsár volt igazságügyi minis-ternél vasárnap tiszteltet a királyi tábla, semmitőszék s a legfőbb ítélőszék fogalmazó személyzetének küldöttsége, egyszersmind meghíván a díszes nyári mulatságra, melyet július 3-án a Margit-szigeten rendez. A volt minis-ter kitűnő nyájassággal fogadta a küldöttséget. — A küldöttség gr. Andrássy Gyula minis-terelnököt, Bittó minis-ter, Majláthot külön küldöttségileg hívta meg, kik mindnyájan megígérték megjelenésüket a díszes estélyen.

— A m. kir. egyetem vasárnap ünnepel meg újjaalkotásának 91. évfordulóját. Az ünnepély az egyetemi templomban 9 órakor tartott isteni tisztelettel vette kezdetét s 11 órakor az akadémia nagy termében folytatott, hol az egyetem mind a négy karának tanárai, elő-kön Pauler Tivadar, közokt. minis-ter, az idei rector Stockinger Tamás, az egyes karok dékánjai, u. m. Baintner János jogkari, Rupp János orvoskari, Télfy István bölcsészeti és Turánszky János hittani kari dékán és nagyszámu fiatalok gyűlt egybe. Itt Stockinger Tamás e. i. rector emlékbeszédet tartott a „köznyelvről és egyetemről“, mire Rupp János jelentést tett, az idei pályázatokról. E szerint a pályanyertesek a következők:

Ritthammer Ferenc, Wailand Jakab, Bergmann József, Weisz József, Rédey Gyula és Vincze Gábor hittani kari növendékek; Gáspár János, Boncza Miklós, Csillagh Gyula (a „Pesti Napló“ munkatársa, ezea pályakérdésben: „Mi irányban változtatták s módosították az 1848. és 1867. törvények a régi magyar alkotmányt és jelölnek annak sarkalatos intézményeit?), Markovics Jakab joghallgatók; Frischman Gyula, Arany Ákos, Tótfalussy Gy., Bruck Lipót, Grenzner János, Azary Ákos, Bott János, Réczy Imre, Rohrbach Kálmán és Rick Gusztáv orvosnövendékek; Viberál Gyula, Borbás Vincze bölcsészhallgatók; Téglás Gábor tanárjelölt. A jutalmak kiosztván, az ünnepély fél 1 órakor véget ért.

— A napokban dül el, hogy melyik vállalkozónak adják át a dunaszabályozási munkálatokat. Még Gorove be akarja e dolgot tejezni, mielőtt Tisza Lajosnak átadná tárcáját.

— Hamis bankók. Pesten is fogtak el a napokban egy társaságot, melynek tagjai hamis bankjegyeket adtak ki. Egy illő korcsmáros adta fel őket.

— A szegedi vár rabjai fölhagytak eddigi macskasságukkal, s látván, hogy rájuk jár a törvény keze, napról napra terjedelmesebb vallomásokot tesznek. A kecskeméti csendbiztos bekísérése után az egyik rab így szólt: „Ha már az urakat is befogják, akkor csak ki-vallom, a mit tudok.“ És terjedelmes vallomásokot tett.

— Egy levélből, melyben Albrecht főhg tren-cesni utazásáról írunk, értesülünk arról is, hogy a főhg nagy érdeklődéssel viseltetik egy társulat létrejövele iránt, mely társulat Borszlóból a zylvai völgyön és Pozsonyon keresztül Fiumeig vasutat építené minden kammatbiztosítás nélkül.

— Róza Sándor és büntársainak több mint 100 bűntényt tárgyaló porében a vizsgálat befejeztetvén, az iratok e napokban adattak át végleges elítélés végett Pestmegye Szegedre kiküldött büntényítő törvényszékének.

— Hová jutottunk. A külföldön azt tartják, hogy igazságosgálgatásunk soha, de soha oly megbízhatatlan és gyenge kezében nem volt nálunk, mint most, a legújabb szervezés óta; oly annyira, hogy egy ítéletet láttunk Bécsből, melyben egy vétkes bukásnál súlyosító körülményül az hozatik fel, hogy Magyarországra hitelezett. („Hon“)

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Jun. 27-ről: 5% Metalliques 59.25. 5% Nemzeti kölcsön 68.90. 1860-diki államkölcsön 99.70. Bank-részvények 780. Hitelrészvények 297.80. London 124.25. Ezüst 122.15. Cs. kir. arany 5.87¹⁰/₁₀. Napole-on-dor 9.92.

Földtelehermentesítési kötvények: Magyar 80.30. Temesi 78.—. Erdélyi 76.50. Horv.-Slavon 85.75.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

N y i l t t é r .

(168)

22—30

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierő)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker
biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülés és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 óratól 1-ig és
délután 3 óratól 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám
1-ső emelet 14 sz.

Díjjal ellátott levelekre azo-
nal válasz adatik.

Magyar keleti vasut.

A személy- és vegyes-vonatok

MENETTERVE

a nagyváradi-kolozsvári vonalon

folyó 1871. évi június 15-étől kezdve, érvényes.

Nagy váradról Kolozsvár felé.										Kolozsvárról Nagyvárad felé.									
Á l l o m á s o k		Távolság		Személy- vonat		Vegyes- vonat		Á l l o m á s o k		Távolság		Személy- vonat		Vegyes vonat					
		mértől- dekben	kilome- terekben	1. sz.		5. sz.				mértől- dekben	kilome- terekben	2. sz.		6. sz.					
				érkez.	elind.	érkez.	elind.					érkez.	elind.	érkez.	elind.				
		ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.			ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.				
éjszaki vasut			este	8 15	reggel	7 45		Kolozsvár				reggel	5 15	dél.	11 30				
Bécs	államvasut		„	8 25	„	7 55		Magyar-Nádas		1.55	11.76	5 38	5 39	11 58	12 30				
Pest			reggel	7 30	este	6 5		Egeres		2.14	16.26	6 11	6 16	12 42	12 52				
Czegléd			„	10 33	„	8 55		Bánffy-Hunyad		2.84	21.56	7 13	7 16	1 55	2 25				
Szolnok			„	11 22	„	9 58		Csucs		2.96	22.43	8 —	8 5	3 23	3 51				
Püspök-Ladány			„	2 35	éjjel	1 15		Brátka		2.74	20.75	8 46	8 48	4 45	4 53				
Nagyvárad			dél.	2 35	„	1 15		Rév		1.73	13.13	9 16	9 21	5 29	5 41				
Mező-Telegd			4 47	5 10	4 45	5 25		Élesd		1.59	12.06	9 42	9 44	6 9	6 29				
Élesd			4 47	5 10	4 45	5 25		Mező-Telegd		1.48	11.25	10 4	10 9	6 56	7 11				
Rév			1.48	11.25	6 14	6 16	7 2	7 13	Nagyvárad		3.04	23.09	10 51	11 22	8 6				
Brátka			1.59	12.06	6 37	6 42	7 42	7 57	Püspök-Ladány				1 23	dél.	11 56				
Csucs			1.73	13.13	7 10	7 11	8 33	8 47	Szolnok				4 38	„	4 19				
Bánffy-Hunyad			2.74	20.75	7 53	7 58	9 42	10 17	Czegléd				5 32	„	5 55				
Egeres			1.96	22.43	8 42	8 46	11 16	11 51	Pest				8 37	este	8 43				
Magyar-Nádas			2.84	21.56	9 42	9 45	12 51	1 6	államvasut				9 9	reggel	6 36				
Kolozsvár			2.14	16.26	10 17	10 19	1 45	1 53	Bécs						este				
			1.55	11.76	10 42	este	2 21	dél.	éjszaki vasut				6 19	„	9 49				

Jegyzetek: A fennebbi csatlakozásokon kívül a t. cz. utazók Püspök-Ladányban csaklakozhatnak a tiszavidéki pályának Debreczen, Miskolcz és Kassáról jövő és oda menő, valamint Czeglédén az osztrák állampályának Szegedről jövő és oda menő vonataihoz. Pesten, 1871. évi júniusban.

A főigazgatóság.

Ny. Gáman János örökösénél Kolozsvárt.

Lapunk a szt-ünnep miatt péntek délután jelenik meg.

Melléklet a „Gyors Posta“ előfizetési felhívása.